

148/2015 SAYILI TAVSİYE KARARI¹

"KEİ Bölgesindeki Kültürel Mirasın Yasa Dışı Ticareti ile Mücadele"

1. Karadeniz Ekonomik İşbirliği Parlamenter Asamblesi (KEİPA), kültürel varlıkların yasadışı ithalatı, ihracatı ve kültürel sahipliği transferinin bu merkezindeki ülkelerinde kültürel mirasın fakirleşmesinin esas nedenlerinden biri olduğunun ve her ülkenin kültürel mülkünü bundan kaynaklanan bütün tehlikelere karşı korumanın, uluslararası işbirliğinin en etkili yollardan birini teşkil ettiğinin bilincindedir.
2. KEİPA, Devlet ve Hükümet Başkanlarının "bölgenin gelişiminde kültürün rolü"nü öneminin altını çizdikleri ve "kültür, turizm ve gençlik politikasındaki işbirliğinin halklarımızın birbirini daha iyi anlamasını sağlayacağını" dikkate aldıkları *KEİ'nin Yirminci Yılı İstanbul Zirvesi Deklarasyonu*'nu hatırlatmaktadır. KEİ üye devletleri, kültürel varlığın, medeniyetin ve ulusal kültürün temel unsurlarından birini oluşturduğu ve gerçek değerinin yalnızca kökenine, tarihine ve geleneksel çevresine dair mümkün olan tam bilgi ile anlaşılabilceği görüşündedir.
3. KEİPA ayrıca, KEİ Üye Devletleri Parlamento ve Hükümetlerinin "KEİ içerisinde kültür alanındaki mevcut işbirliğini *daha da güçlendirmeleri* ve kültürel işbirliği için öncelikle Avrupa Konseyi ve UNESCO olmak üzere ilgili uluslararası örgütlerle ve aynı zamanda diğer bölgesel ve uluslararası kuruluşlar ve sivil ağlarla birlikte çalışmalarını öneren KEİ Bölgesinde Kültürel İşbirliği ile ilgili 119/2010 sayılı Tavsiye Kararını hatırlatmaktadır. "Maddi ve Manevi Kültürel Miras - Karadeniz Bölgesindeki Ülkelerde Kültürel ve Turistik Güzergahların Birbirine Bağlanması Zorlukları" ile ilgili

¹ *Raportör: Sn. Ioan Vulpescu, Komisyon Başkanı – Romanya.*

26 Kasım 2015 tarihli Genel Kurul müzakeresi (bkz. Doc.: GA46/CC45/REP/15, Kültür, Eğitim ve Sosyal İşler Komisyonu'nun Tiran'da 19 Ekim 2015 tarihinde müzakere edilen "*KEİ Bölgesindeki Kültürel Mirasın Yasa Dışı Ticareti ile Mücadele*" konulu Raporu; Raportör: Sn. Polina KARASTOYANOVA, Komisyon Üyesi – Bulgaristan).

26 Kasım 2015 tarihinde *Bükreş'te düzenlenen 46. Genel Kurul'da kabul edilen Metin.*

136/2013 sayılı Tavsiye Kararı, bölgedeki kültürel mirasın korunmasına dair önceliklerin oluşturulmasının önemini vurgulamaktadır. Ayrıca bu Tavsiye Kararı, bütün olası risk faktörlerini göz önünde bulundurularak kültürel mirasın yasa dışı ticaretine karşı yapılan mücadeleyi güçlendirecek tedbirlerin alınması ile ilgili yararlı öneriler içermektedir.

4. KEİPA birkaç üye devlette yürürlükte olan, kültürel varlıkların standart kayıt sisteminin, sahip olunan koleksiyonların belgelendirilmesi için tek tip bir sistem olmadığını ve ulusal veritabanlarında kültürel varlıklarda kayıp olan parçaların kayıt edilmesi için uyumlu bir yaklaşımın eksikliğini not etmektedir. Üye devletler, birbirleri arasında bilginin hızlı alış verişinin ve en iyi uygulamaların paylaşılmasının, kültürel varlıklara karşı suçlarla mücadelelerinin verimini artıracığının altını çizmektedirler.
5. KEİPA uluslararası ve bölgesel araçların kültürel mirasın yasadışı ticareti ile mücadeledeki önemli rolünü vurgulamakta ve Kültür Varlıklarının Yasadışı İthal, İhraç ve Mülkiyet Transferinin Önlenmesi ve Yasaklanması için Alınacak Tedbirlerle ilgili 1970 UNESCO Sözleşmesi'nin hükümlerini hatırlatmaktadır. KEİPA ayrıca 21 Nisan 2015 tarihinde KEİ Kültür Çalışma Grubu ile ve bu alanda işbirliği hakkındaki Taslak Mütabakat Muhtırası ile alınan girişimleri memnuniyetle karşılamakta ve bu işbirliği alanında devam eden müzakerelere ve gelecek projelere tam destek vermektedir.

6. Bu nedenle, KEİPA, KEİ üye devletlerin parlamento ve hükümetlerine:

- i) Ortak eylemlerde bulunarak (ortak eğitim programları, iyi uygulamaların, mevcut hukuki çerçevelerin değişimi ve bilgi ve bilinçlendirme kampanyalarına katılım gibi) kültürel varlıklarla ilgili suçların engellenmesi için UNESCO ile daha sıkı işbirliği yapmak adına *çabalarını iki katına çıkarmalarını;*
- ii) Bilgi değişimini sağlamaya yönelik bir bakış açısıyla, ilgili mevzuat ile ulusal ve uluslararası seviyedeki en iyi uygulamalara uygun şekilde, emniyet yetkilileri ve kültürel yetkililer ve özel kuruluşlar arasında (örneğin antika dükkanları, açık artırmalar, çevrimiçi açık artırmalar) *işbirliğini güçlendirmelerini* ve bu amaç doğrultusunda kültürel varlıklarla ilgili suçları engelleme ve bu suçlarla mücadele etme adına iletişim noktaları belirlemelerini;
- iii) Ulusal mevzuatlarına, kültürel varlıklarla ilgili işlenen suçlara dair özel hükümler yerleştirme *gereksinimini değerlendirmelerini;*
- iv) Önemli kültürel varlıkların izlenebilirliklerini artırmak ve bunların ticaretini önlemek adına, tüccarlar tarafından idame ettirilecek hareket kayıtları geliştirme *ihtimalini değerlendirmelerini;*
- v) Kültürün sosyal ve ekonomik öneminin çok daha iyi anlaşılması için kültürel işler ve cezai konulardan sorumlu kamu kuruluşları arasında sektörler arası etkin işbirliğini *teşvik etmelerini;*
- vi) Kültürel mirasın yasa dışı ticaretine karşı savaşın öneminin altını çizmek ve herkesin dikkatini çekmek için bilinçlendirme kampanyaları *düzenlemelerini;*

- vii) KEİ üye devletleri arasında, arkeolojik, tarihi ve etnografik miras ve sanat eserleri kapsamındaki kültürel varlıkların yasa dışı ticareti ile mücadelede işbirliğine dair Mütabakat Muhtırası *müzakerelerini tamamlamalarını*;
- viii) Kültürel mirasın korunmasını, sürdürülebilir gelişmenin, kültürel çeşitliliğin ve modern yaratıcılığın ortak yardımcı hedeflerinde bir merkezi faktör olarak *desteklemelerini*;
- ix) Üçüncü ülkelerle, özellikle doğal felaket durumunda ve çalınmış varlıkların geri getirilmesine dair prosedürlerde olmak üzere kültürel mirasın korunması ve uluslararası ticaretiyle mücadele adına özel işbirliği anlaşmalarını *değerlendirmelerini*,
- x) Parçaların araştırılmalarının yanı sıra izlenebilirliklerini sağlamak için envanterin yasal statüsünü *güçlendirmelerini*;
- xi) Kültürel varlıkların yasadışı ticaretinde uzmanlaşmış polislerin hırsızlığa karşı daha hazırlıklı olmaları adına seminerler, konferanslar düzenleyerek yerel polisin bilinçlenmesini sağlamalarını *teşvik etmelerini*;
- xii) UNESCO gibi ilgili ortaklarla işbirliği de dahil olmak üzere, KEİ üye devletlerindeki kültürel varlıklara ilişkin suçlarla mücadelede ilgili kanun yetkilileri için düzenlenen periyodik eğitim kurslarını ve değişim programlarında bu konuya verilen önemi *arttırmalarını*;
- xiii) Yasa dışı elde edilmiş, yasa dışı ithal edilmiş kültürel varlıklar ya da gizli kazılarla yasa dışı elde edilen kültürel varlıkların ulusal mevzuat gücü çerçevesinde kaynak ülkesine dönüşünü sağlamak için ilgili bilgi değişimini ile işbirliği yapmayı *taahhüt etmelerini*;
- xiv) Hırsızlığın önlenmesi, yasa dışı kazılar ve kültürel varlığın yasadışı ithalatı ve ihracatı konularında personel değişim ve eğitimlerini *güçlendirmelerini*,
- xv) Silahlı çatışma alanlarında bulunan kültürel mirasın tahribatının engellenmesi amacıyla, uluslararası kanunların kaidelerine ve özellikle “Silahlı Çatışma Halinde Kültürel Varlığın Korunması konulu Lahey Sözleşmesi”nin koşullarına dayalı adımların atılması.
- xvi) Kültür alanında KEİ içerisindeki mevcut işbirliğini *daha da güçlendirmelerini* ve özellikle Avrupa Konseyi ve UNESCO olmak üzere ilgili uluslararası kuruluşların yanı sıra diğer bölgesel ve uluslararası organlar ve sivil toplum ağları ile kültürel işbirliği için birlikte çalışmalarını;
- xvii) Gümrük kapılarındaki mevcut tedbirleri *hayata geçirmelerini* ve kaynak yerleri kesin olmayan veya şüpheli olan kültürel varlıkların ait olabileceği üye devletin yetkililerini, ilgili gümrük yetkilileri veya diğer yetkili makamlar vasıtasıyla uyarılmalarını;
- xviii) Ulusal ve bölgesel kalkınma politikası bağlamında, kültürel varlıkların yasa dışı ticaretini engelleme yollarıyla ilgili deneyim ve en iyi uygulamaların değişimini *yapmalarını*;
- xix) Üye ülkelerde bilgi paylaşımı ağı yaratmayı ve danışmanlık merkezlerini *teşvik etmelerini*;

- xx) Bütün uygun yollarla, kültürel varlığın yasadışı ithalat veya ihracatını teşvik edebilecek kültürel varlık mülkiyet değişimini *engellemelerini*;
- xxi) Kültürel mirasın korunmasına, gençler ve sanatçıların hareketliliğinin teşvikine, en iyi uygulamaların araştırılmasına ve yukarıda belirtildiği şekilde ortak projelere sahip olmaya yönelik politikaların güçlendirilmesini amaçlayan kapsamlı bir bakanlıklar arası iletişim ağı *kurmalarını*;
- xxii) KEİ Çalışma Grubunun bu KEİ Eylem Planı ruhu içerisinde kültürü popülerleştirme amaçlı etkinlik ve girişimler de dahil olmak üzere (örneğin, kültürel miras günlerinin organizasyonu ve kültürel ödül, okul yarışmaları ve sanat kampları oluşturmak), sivil toplum ile işbirliği içerisindeki etkinlikleri *teşvik etmelerini*;
- xxiii) Kültürel mirasın parçalarının ticareti alanında kamu yetkililerinin ve güvenlik güçlerinin verimini artırma ve yolsuzlukla mücadele için tedbirler *almalarını*;
- xxiv) Kültürel mirasın parçalarının, içeriklerin yükünü taşıyan sahipleri için dolaylı yoldan teşvik tedbirleri *getirmek*. Bu teşvikler vergi indirim, kira indirim, anıtların restorasyonu için ödenek vb... olabilir;
- xxv) Kültür ve tarih abidelerinin yok edilmesi tehlikesiyle etkili şekilde mücadele etmek için, restorasyon faaliyetleri alanında KEİ ülkelerinin en iyi uygulamalarının kullanılması ve incelenmesi için etkili bir uluslararası sistem kurmayı hedefleyen bir takım tedbirleri *ayrıntılı olarak hazırlamalarını*;
- xxvi) Özellikle öncelikleri atamanın ve ortak strateji ve programlar geliştirmenin yanı sıra diğer bölgesel ve uluslararası kuruluşlar ile, kültürel miras parçalarının yasadışı ticareti ile mücadele alanında da dahil olmak üzere, kültürel işbirliği alanındaki sivil toplum ağları ile partnerlik ilişkileri vasıtasıyla KEİ ülkelerinin kültür alanındaki işbirliğini *daha da geliştirmelerini*; tavsiye etmektedir.
- xxvii) KEİPA Kültür, Eğitim ve Sosyal İşler Komisyonu ile KEİ Kültür Çalışma Grubu'nun arasındaki işbirliğinin yanı sıra KEİ İlgili Organlarının arasındaki işbirliğini, gerekli tavsiyelerin uygulanması bakış açısıyla *geliştirmelerini*;

7. KEİPA, KEİ Dışişleri Bakanları Konseyi'ni bu Tavsiye Kararını değerlendirmeye davet etmektedir.